

PRIPREMA ZA ČAS

2025 / 2026. godina

Obrazovni program i nivo obrazovanja: EKONOMSKI TEHNIČAR - IV1

Modul: RAČUNOVODSTVO II

Broj i naziv ishoda učenja: Po završetku ovog modula učenik će biti sposoban da:

- 3. Evidentira aktivna i pasivna vremenska razgraničenja u propisanim evidencijama

Oblik nastave: Praktična nastava

Redni broj časa/Ukupan broj časova za oblik nastave: 15,16/ 72

Aktivnosti za dostizanje ishoda učenja iz Plana realizacije ishoda učenja:

- Davanje instrukcija za knjiženje
- Izrada zadataka: knjiženja rashoda i prihoda na kontima vremenskih razgraničenja
- Detekcija i ispravka grešaka u radnom zadatku

Nastavna sredstva, materijali i oprema: Udžbenik, štampani materijali, prezentacija, laptop, projektor, tabla i pribor.

Nastavne metode:

- Metoda prezentacije
- Metoda izrade zadataka
- Metoda diskusije

Oblici rada:

- Frontalni
- Individualni
- Rad u paru
- Rad u grupi

Korelacija modula sa predmetima/ modulima:

- Preduzetništvo
- Pravo

Literatura i drugi izvori:

- Poznanić Leko V., Mugoša J., Stanisavljević Dulijan K., Zbirka zadataka iz računovodstva, za II razred ekonomske škole, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, 2010.
- Prof.dr Ana Lalević-Filipović, Biljana Lukić, Ana Đurović, Marina Klikovac, Računovodstvo II, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva – Podgorica, 2018. godine.

Odjeljenje/a: II1

Nastavnik: Ime i prezime nastavnika

Uvodni dio časa:

Vrijeme potrebno za realizaciju: 10 min.

Opis aktivnosti: Nastavnik upoznaje učenike sa ciljem časa i kriterijumima uspjeha: razumijevanje i primjena aktivnih i pasivnih vremenskih razgraničenja kroz knjiženje i analizu poslovnih situacija. Zatim, u saradnji sa učenicima, kroz radni list obnavlja prethodno usvojena znanja (**Prilog 1** – radni list koji će biti podijeljen učenicima u štampanoj formi). Učenici rade u parovima i prezentuju po jedan urađen primjer.

R.B	TVRDNJA	ODGOVOR
	Aktivna vremenska razgraničenja uključuju unaprijed plaćene rashode, poput kirije za narednu godinu.	Tačno
	Pasivna vremenska razgraničenja evidentiraju se kao dio aktivne u bilansu stanja.	Netačno
	Aktivna vremenska razgraničenja smanjuju rashode u tekućem periodu jer se odnose na buduće periode.	Tačno
	Pasivna vremenska razgraničenja nemaju uticaj na bilansnu ravnotežu, jer se ne iskazuju u bilansu stanja.	Netačno

Glavni dio časa:

Vrijeme potrebno za realizaciju: 65 min.

Opis aktivnosti:

Prva aktivnost: davanje instrukcija za knjiženje i rad na zadacima.

Nastavnik koristi prezentaciju za davanje instrukcija za knjiženje:

- **Aktivna vremenska razgraničenja (AVR):** Unaprijed plaćeni rashodi ili potraživanja za buduće periode (npr. kirija, osiguranje), evidentiraju se na kontima grupe 28.

Primjer knjiženja:

- **AVR:** Privredno društvo plaća kiriju za 6 mjeseci unaprijed (6.000 EUR) 1. jula 2025.
 - Duguje: Konto 280 (Aktivna vremenska razgraničenja) – 6.000 EUR
 - Potražuje: Konto 241 (Tekući račun) – 6.000 EUR

- **Pasivna vremenska razgraničenja (PVR):** Primljeni avansi ili obaveze za buduće prihode/rashode (npr. avansi od kupaca), evidentiraju se na kontima grupe 49. Karakteristika: dio pasive, odgađaju priznavanje prihoda.

Primjer knjiženja:

- **PVR:** Obračunati PTT troškovi za tekući mjesec iznose 4.000 €
 - Duguje: Konto 539 (PTT troškovi) – 2.000 EUR
 - Potražuje: Konto 490 (Pasivna vremenska razgraničenja) – 2.000 EUR

Učenici bilježe primjere i postavljaju pitanja.

Nakon objašnjenja i demonstracije knjiženja, učenici prelaze na rad u grupama. Svaka grupa dobija konkretan zadatak iz oblasti vremenskih razgraničenja (**Prilog 2** – radni materijal sa poslovnim situacijama,

Glavni dio časa:

Vrijeme potrebno za realizaciju: 65 min.

namijenjen za grupni rad i distribuiran u štampanoj formi). Učenici analiziraju situaciju, identifikuju vrstu razgraničenja i primjenjuju odgovarajuća konta za knjiženje.

Nastavnik obilazi grupe, prati rad učenika, daje instrukcije i po potrebi dodatno objašnjava nejasnoće.

Druga aktivnost: Prezentacija rješenja i diskusija

Učenici završavaju zadatke ako im je preostalo vremena, a zatim po grupama prezentuju svoja rješenja pred razredom. Svaka grupa obrazlaže koje je vremensko razgraničenje prepoznala i kako ga je knjižila.

Ostali učenici aktivno prate, proveravaju tačnost prikazanih rješenja, komentarišu, daju mišljenja i predlažu korekcije u slučaju grešaka. Kroz diskusiju se razvija kritičko mišljenje i primjena stečenog znanja.

Nastavnik moderira diskusiju, ističe najvažnije zaključke, koriguje netačne tvrdnje i podstiče učenike da uoče razliku između AVR i PVR u praksi.

Završni dio časa:

Vrijeme potrebno za realizaciju: 15 min.

Opis aktivnosti: Nakon završetka grupnog rada i prezentacija rješenja zadataka o aktivnim i pasivnim vremenskim razgraničenjima, nastavnik započinje sumiranje naučenog gradiva.

Nastavnik pitanjima podstiče diskusiju učenika:

- „Kako biste razlikovali AVR od PVR u situaciji plaćanja pretplate za softver?“
- „Zašto je važno pravilno knjiženje na kontu 280 – unaprijed plaćeni troškovi?“

Učenici aktivno odgovaraju, dijele svoje dileme iz prethodnih zadataka (npr. poteškoće u odabiru pravog konta) i komentarišu iskustva iz grupnog rada.

Nastavnik pažljivo sluša odgovore, daje konstruktivne primjedbe na njihov rad, ispravlja eventualne nejasnoće i pruža dodatna pojašnjenja kako bi učenici bolje razumjeli gradivo.

Za domaći zadatak učenici treba da urade zadatak sa strane 68 u udžbeniku čime se dodatno uvježbava naučeno gradivo.

Na kraju časa, nastavnik najavljuje temu sljedećeg časa, koji će se baviti povezivanjem vremenskih razgraničenja s bilansom stanja (BS) i bilansom uspjeha (BU). Učenici se upoznaju s tim kako AVR i PVR utiču na prikazivanje aktive, pasive, prihoda i rashoda u ovim finansijskim izvještajima, čime se pripremaju za dalje učenje.

Evaluacija:

Na kraju časa, učenici samostalno procjenjuju sopstveni stepen razumijevanja nastavne jedinice, popunjavajući piramidu refleksije upisivanjem znaka + u odgovarajuće polje:

3 – najviši stepen razumijevanja,

2 – prosječni stepen razumijevanja,

1 – najniži stepen razumijevanja

(**Prilog 3** – evaluacioni obrazac koji se dijeli učenicima u štampanom obliku).

Napomena: U planiranju aktivnosti za ovaj blok čas uzete su u obzir specifičnosti učenika. S obzirom na različite nivoe predznanja, aktivnosti su osmišljene tako da kombinuju frontalni rad (prezentacija i demonstracija knjiženja) s interaktivnim zadacima (rad u parovima i grupama), čime se omogućava

uključivanje svih učenika. Podjela učenika u grupe izvršice se u skladu sa njihovim prethodnim postignućima i stepenom razumijevanja gradiva.

U grupama se kombinuju učenici različitog nivoa znanja kako bi jedni drugima mogli pružati podršku tokom rada. Za učenike kojima je potrebna dodatna podrška, predviđeno je individualno usmjeravanje tokom grupnog rada. Uvažavaju se potrebe učenika kojima je potrebno više vremena za obradu informacija, tako što im se daju dodatna objašnjenja i pojednostavljeni primjeri.

Nastavnik vodi računa o učenicima koji pokazuju izraženiju praktičnu logiku, angažujući ih u tumačenju konkretnih poslovnih situacija i vođenju diskusije unutar timova. Aktivnosti su osmišljene tako da omoguće svakom učeniku da doprinese grupnom radu i kroz saradnju savlada ključne pojmove o vremenskim razgraničenjima.

Osvrt na realizaciju: Blok čas o aktivnim i pasivnim vremenskim razgraničenjima (AVR i PVR) uspješno je realizovan u trajanju od 90 minuta, uz učešće svih prisutnih učenika. Uvodni dio (15 minuta) bio je efikasan, s jasnim podsjećanjem na prihode, rashode i obračunski princip, a pitanja poput „Zašto su vremenska razgraničenja važna za bilans“ motivisala su učenike na diskusiju. Nekoliko učenika je imalo poteškoća s razlikovanjem AVR i PVR, što je riješeno dodatnim objašnjenjem tokom grupnog rada.

Glavni dio (60 minuta) uključivao je rad u grupama na zadacima. Rad u grupama bio je prednost, jer je omogućio veću angažovanost i međusobnu podršku, posebno za učenike s nižim predznanjem. Međutim, nedostatak je bio što su dva para završila zadatke brže i čekala ostale, što je moglo biti riješeno dodatnim zadatkom. Prezentacije su bile uspješne, s jasnim obrazloženjima knjiženja, ali su neki učenici bili stidljivi tokom usmenog izlaganja, što zahtijeva više vježbe u budućnosti. Diskusija je bila živahna, s korisnim komentarima o greškama (npr. zamjena konta), ali je potrajala duže od planiranog, skraćujući završni dio.

Završni dio (15 minuta) uključivao je sumiranje gradiva i najavu sljedećeg časa o povezivanju AVR/PVR s bilansom stanja i bilansom uspjeha.

Čas je realizovan u skladu sa planiranom strukturom i aktivnostima. Većina učenika je pokazala dobar nivo angažovanosti i aktivno učestvovala u radu u grupama. Kao prednost ističe se dobra interakcija među učenicima i kvalitetna diskusija tokom prezentovanja rješenja zadataka. Uočeno je da su učenici lakše savladali AVR nego PVR, što ukazuje na potrebu da se u narednom periodu dodatno pojasni pojam prihoda budućih perioda i njegovo knjiženje.

Manji broj učenika imao je teškoća u prepoznavanju vrste razgraničenja, te će im biti obezbjeđena dodatna podrška kroz individualni rad. Za buduće časove, preporučuje se uvođenje dodatnih zadataka za napredne učenike i korišćenje računovodstvenog softvera za realističnije knjiženje.

Realizacijom časa ostvareni su planirani ishodi, a ovakav način rada pokazao se kao efikasan za razvijanje računovodstvenih vještina.

NAPOMENA: Priprema za čas nastavnika u ovom primjeru je napravljena za dva povezana časa praktične nastave (blok časovi). Međutim, u zavisnosti od aktivnosti koje nastavnik planira, priprema za čas za praktičnu nastavu može se napisati i za svaki čas posebno.